

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ "SKÄRPSTA REGLER OM UTLÄNDSKA MÅNGGIFTEN SOU 2020:2"

Sammanfattning

Jämställdhetsmyndigheten har uppdragits att senast den 12 maj 2020 inkomma med ett remissyttrande gällande SOU 2020:2 *Skärpta regler om utländska månggiften*.

Jämställdhetsmyndighetens yttrande är avgränsat till de frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att skärpta regler om utländska månggiften utgör ett normerande och viktigt ställningstagande för kvinnors rättigheter. Jämfört med tidigare lagstiftning kommer förslagen att på sikt bättre kunna bidra till ökad jämställdhet. Frågan om skärpta regler om utländska månggiften är komplex och mångfacetterad. Myndigheten anser att förslaget, initialt, riskerar att få negativa konsekvenser för de kvinnor vars äktenskap inte erkänns av svensk rätt. Sammanfattningsvis vill myndigheten lyfta följande,

- Jämställdhetsmyndigheten anser att det är angeläget att utifrån utredningens förslag och huvudregel om ett icke-erkännande klarlägga vilka situationer som kan bli föremål för undantagsregeln vid synnerliga skäl och hur regeln är avsedd att tillämpas.
- Jämställdhetsmyndigheten ställer sig positiv till utredningens förslag om ändring av lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor,

då detta bidrar till barns rätt till sina föräldrar och ursprung i enlighet med barnkonventionen.

- Jämställdhetsmyndigheten ställer sig positiv till att Skatteverket får i uppdrag att ta fram standardiserad och lättbegriplig information till berörda personer. Uppdraget bör göras i samverkan med berörda myndigheter och samordnas med myndigheternas befintliga jämställdhetsuppdrag.

Synpunkter på utredningens förslag

Myndigheten anser att det finns vissa prejudiciella frågor som kan ha bäring på jämställdhet. Myndigheten vill i detta syfte lyfta nedanstående aspekter.

Skärpta regler om månggifte – en huvudregel om icke-erkännande oavsett anknytning

Svensk lagstiftning är inte utformad för att hantera månggifte, därmed finns det prejudiciella frågor att ta ställning till när det kommer till sådant som, underhåll, bodelning och arvsfrågor. Eftersom det är näst intill uteslutande män som praktiserar månggifte bedömer Jämställdhetsmyndigheten att utredningens förslag om icke-erkännande inledningsvis kan leda till negativa stigmatiserande och ekonomiska konsekvenser för de kvinnor vars äktenskap inte erkänns av svensk rätt. Konsekvensen av utredningens förslag om ett icke-erkännande är att kvinnan som generellt sätt är en ekonomiskt svagare part i en månggiftessituation inte tillförsäkras något rättsligt skydd eftersom reglerna om äktenskapsskillnad, bodelning, arv och underhållsstöd inte aktualiseras. Eftersom inte heller sambolagen blir tillämplig kan kvinnan inte göra anspråk på vare sig bohag eller bostad. Ett rättsligt skydd om äktenskapsskillnad, bodelning, arv och underhållsstöd skulle kunna leda till en större ekonomisk självständighet och på så sätt också utgöra ett incitament till att upplösa de efterföljande äktenskapen. Utredningen saknar en fördjupad analys om konsekvensernas komplexitet för de kvinnor vars äktenskap inte erkänns och Jämställdhetsmyndigheten efterfrågar således det i den fortsatta beredningen av ärendet.

Myndigheternas prövning

I enlighet med FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor anser Jämställdhetsmyndigheten att utgångspunkten måste vara att motverka månggifte och samtidigt värna kvinnors ekonomiska rättigheter. Utredningens bedömning är att undantagsbestämmelser vid synnerliga skäl ger utrymme för väl avvägda lösningar där den berördas intresse kan beaktas samtidigt som ett restriktivt förhållningsätt upprätthålls. Berörda parter ekonomiska situation anses enligt utredningen kunna vara en situation som kan bli aktuell för synnerliga skäl. Då kvinnan generellt sätt är en ekonomiskt svagare part i en månggiftessituation ställer sig Jämställdhetsmyndigheten frågande till om de flesta äktenskap därmed kommer att erkännas och att utredningens förslag och huvudregel om ett icke-erkännande därför blir verkningslöst.

Jämställdhetsmyndigheten anser att det är angeläget att utifrån utredningens förslag och huvudregel om ett icke-erkännande klarlägga, för det fall det med säkerhet kan utredas att ett undantag är nödvändigt med hänsyn till Sveriges internationella åtaganden, vilka situationer som kan bli föremål för undantagsregeln vid synnerliga skäl och hur regeln är avsedd att tillämpas.

Bättre information till berörda personer

Jämställdhetsmyndigheten anser att förslaget om bättre information till berörda personer bör göras i samverkan med relevanta myndigheter. Vid utformandet av denna information bör hänsyn tas till eventuellt bristfälliga språkkunskaper och med respekt för bristande kunskap och förståelse för gällande regelverk. En dialog borde mot bakgrund av detta ske separat med de parter som berörs av icke-erkännandet.

Utöver utredningens nämnda aktörer menar Jämställdhetsmyndigheten att Socialstyrelsen bör inkluderas i uppdraget då ärendena berör socialtjänstens verksamhet. Därtill är det önskvärt om informationen till berörda personer

innehåller information om Arbetsförmedlingen och därmed bidrar med information som kan öka utrikesfödda kvinnors möjlighet till sysselsättning. Det är även önskvärt att informationen hänvisar till annan relevant information som kan bidra till berörda parter ekonomiska rättighet och självförsörjning.

Utifrån såväl ett barnrätts- som ett jämställdhetsperspektiv är det eftersträvansvärt att berörda myndigheter utarbetar konkreta myndighetsgemensamma rutiner för att tillgodose att parterna får det stöd och eventuella skydd som de har rätt till. Uppdragen till berörda myndigheter kan med fördel samordnas med myndigheternas uppdrag gällande jämställdhetsintegrering och uppdrag om ökad upptäckt av våld.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Ag efter föredragning av utredare Deepati Forsberg.

.....

Lena Ag

Generaldirektör

.....

Deepati Forsberg

Utredare